

Stockholms
universitet

Kursanvisningar Psykoterapi under handledning – kognitiv beteendeterapi, 25 hp

Välkommen till kursen Psykoterapi under handledning inriktning kognitiv beteendeterapi som löper över termin 2-6 på psykioterapeutprogrammet. Kursanvisningarna utgår från den kursplan som är gemensam för psykioterapeutprogrammets inriktningar, men detaljerade anvisningar gällande undervisning, kurskrav, operationalisering av lärandemål och examination är specifika för inriktning kognitiv beteendeterapi och i förekommande fall för dess specialinriktning.

Kursens innehåll

I kursen ska studenterna under 5 terminer, under handledning, bedriva bedömningsarbete samt kognitiv beteendeterapi med klienter med såväl avgränsade som komplexa/ komorbida problem. Patientarbetet bedrivs på psykioterapeutkandidatens egen arbetsplats. Handledningen sker i av handledaren anvisad lokal. Kursen är indelad i två block, Psykioterapi under handledning I och Psykioterapi under handledning II. Under block I, som löper under terminerna 2-4, behandlas klienter företrädesvis med ångest-, depressions- och primärvårdsproblematik. I block II, under terminerna 5-6, byter psykioterapeutkandidaten handledare och de klienter som behandlas bör ha komplex, komorbid eller ovanlig problematik inom det specialistpsykiatriska/ somatiska området.

Förväntade studieresultat (gemensamma lärandemål för båda inriktningarna)

Efter genomgången kurs skall den studerande kunna:

- Visa förmåga att på ett fördjupat sätt integrera teoretisk kunskap och klinisk tillämpning.
- Visa sådana fördjupade färdigheter som krävs för att självständigt genomföra diagnostiska bedömningar samt upprätta, genomföra och kritiskt utvärdera psykioterapier och därmed bidra till utveckling av yrke och verksamhet.
- Visa förmåga att med berörda parter muntligt och skriftligt redogöra för åtgärder och behandlingsresultat samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa.
- Ha fördjupad psykioterapeutisk färdighet utifrån den egna metodens förutsättningar.
- Visa förmåga att fortlöpande utveckla självkännet och empatisk förmåga.
- Visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna.
- Visa fördjupad förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående.
- Visa fördjupad förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Ovanstående kursmål operationaliseras i nedan lärandemål inom KBT-alternativet:

Efter genomgången kurs skall den studerande kunna:

- ✓ Självständigt framställa fallformulering med god teoretisk förankring och evaluera dess tillämpning
- ✓ Kritiskt reflektera kring KBT- behandlingsprinciper och evidensbaserade metoder som är tillämpliga vid de aktuella tillstånden samt rekommendera åtgärder och interventioner utifrån detta
- ✓ Operationalisera psykiskt lidande, mäta beteende och utvärdera diagnostiska iakttagelser med hänsyn till kontextuella faktorer, mångfaldsaspekter och samsjuklighet
- ✓ På ett strukturerat sätt presentera relevant kliniskt material och problemställningar i handledning samt med adekvat språkbruk och korrekta begrepp skriftligen dokumentera det psykioterapeutiska arbetet
- ✓ Analysera lagstiftningens konsekvenser för det kliniska arbetet, samt reflektera över hur psykioterapin ska genomföras med hänsyn till institutionella regler och förutsättningar
- ✓ Uppvisa basfärdigheter, metodfärdigheter, problemspecifika färdigheter och metaferfärdigheter i kognitiv beteendeterapi
- ✓ Självständigt utforma psykioterapier på ett sådant sätt att de kan utvärderas på ett kliniskt och vetenskapligt sätt, samt följa den uppgjorda behandlingsplanen alt. revidera denna vid behov
- ✓ Redogöra för och reflektera kring etiska problemställningar relaterade till psykioterapins genomförande
- ✓ Uppmärksamma och reflektera kring faktorer som bör vägleda val av behandlingsmål i samband med de för patienterna aktuella tillstånden
- ✓ Kontinuerligt uppmärksamma det egna terapeutiska beteendet och den professionella rollen, i relation till patienter och terapisituationen samt att vidta åtgärder för att möta ett identifierat utvecklingsbehov
- ✓ Aktivt arbeta med alliansen med patienterna och kontinuerligt uppmärksamma och bedöma motivation till psykioterapi
- ✓ Nyanserat och professionellt samarbeta med psykioterapihandledare och medstudenter utifrån den givna kontexten
- ✓ Reflektera över egen kunskap och utvecklingsområden, ta till sig information och återkoppling på patientarbetet från psykioterapihandledaren samt följa dennes råd

Lärandeaktiviteter

Handledningen sker i grupp om c:a fyra studerande med en erfaren psykoteraupihandledare. För psykologer som går utbildningen som specialistinriktning krävs dessutom att handledarna är legitimerade psykologer. Handledningen ska i dessa fall ske i grupper med enbart psykologer och även inkludera psykologspecifika professionsaspekter på det kliniska arbetet. För att de studerande ska få erfarenhet av olika handledare och handledarstilar kommer byte av handledare ske inför handledningsblock II. Den studerande har varje termin obligatoriskt utvecklingssamtal med sin grupphandledare.

Kursen kompletteras med seminarier i andra kurser på programmet för fördjupad integration av teori och praktik. I seminarierna står den egna kompetensutvecklingen avseende kognitiv beteendeterapi i fokus för reflektion och fördjupning. För specialistinriktningen tillkommer även specialistseminarier avseende etik och professionsfrågor.

Kurskrav

Som godkänt handledningsfall räknas patientärenden där den studerande gjort bedömnings- och analysarbete, genomfört en behandling utifrån denna och utvärderat arbetet. Avbrutna ärenden kan undantagsvis räknas som handledningsfall förutsatt att arbetet innefattat bedömning, analys och behandlingsplan. *Allt psykoteraeutiskt arbete skall genomföras och avslutas inom ramen för utbildningen.* Den studerande ska visa förtrogenhet med och arbeta i enlighet med etiska och juridiska riktlinjer i aktuella ärenden.

Som allmänt kurskrav gäller obligatorisk närvaro (minst 80%/ termin) och aktivt deltagande i handledningen vilket innebär att:

- lämna sessionsrapport och inspelning för respektive session till handledare enligt anvisningar
- Aktivt delta i grupphandledningens diskussioner kring de andra studenternas patientärenden
- Hålla handledaren informerad om behandlingsarbetet samt kunna använda handledningen på ett adekvat och flexibelt sätt

samt att:

- Inom ramen för utbildning och handledning behandla minst 5 klienter, antalet klienter beror på vad som bedöms behövas för att uppfylla lärandemålen
- Ingå förbindelse med Psykologiska institutionen angående villkor för handledd psykoteraup (blankett Studentförsäkran) samt att informera och inhämta samtycke från varje patient angående psykoteraup under handledning (se blankett Samtycke).
- Skriva sessionsrapport, fallformulering och behandlingsrapport enligt anvisningar
- Sammanställa examinationsportfölj enligt kursansvarigs anvisningar vid kursens avslut och delta vid avslutande seminarium med kursansvarig lärare på termin 6.

Examination och betygssättning

De förväntade studieresultaten utgör grund för examination. Betygskriterierna godkänt och underkänt tillämpas. I förekommande fall kan den studerande anmodas att utföra restuppgift. För betyget godkänt skall den studerande ha uppfyllt lärandemålen och fullgjort kurskraven.

Den studerande och handledaren går en gång per termin igenom lärandemålen och hur studenten förhåller sig i relation till dessa. Detta dokumenteras och sparas av studenten (Handledarens evaluering av lärademål). Inför detta samtal skattar handledaren studentens kompetens i kognitiv beteendeterapi med av kursansvarig godkänd kompetensskattningsskala (ex. ACCS). Kompetensskattningsskalan används som ett av flera underlag för att bedöma uppfyllandet av lärandemålen samt som instrument för feedback och formativ bedömning.

Studenten skriver behandlingssammanfattning alt. rapport för varje behandlat fall, vilken bedöms och godkänns av handledaren. Slutexamination sker med en examinationsportfölj samt vid examinerande seminarium på termin 6.

Examinationsportföljen skall innehålla:

- Dokumentation av uppfyllelse av lärandemålen, samt den plan som student och handledare gjort upp terminsvis.
- Behandlingssammanfattning/ rapporter över 5 fall, godkända av handledare.
- Studerande på specialistinriktningens ska även lämna in ett skriftligt arbete rörande etik, juridik och professionsaspekter avseende psykoteraeutiskt arbete på specialistnivå. Kursansvarig lämnar anvisningar för detta arbete i början av termin 6.

Övrigt

Alla psykoteraeutier skall genomföras och avslutas inom ramen för utbildningen. Den studerande ska visa förtrogethet med och arbeta i enlighet med etiska och juridiska riktlinjer i aktuella ärenden.

Principer och rutiner för underkännande eller avbrytande av patientarbete:

Examinator beslutar om den studerande skall godkännas. Som underlag finns handledarens bedömningsunderlag samt examinationsportföljen. Betyg sätts efter varje termin och kursen är godkänd i sin helhet när samtliga terminer på kursen är godkända. I särskilda fall kan ett underkännande för hela kursen komma i fråga tidigare än den sista terminen. Examinator kan avbryta patientarbetet och även underkänna en student under pågående kurs, om handledare eller examinator gör bedömningen att studenten begår allvarliga misstag i kontakt med patient, eller att det finns risk för att student eller patient kan komma till skada.

Förutsättningar för studenten att återuppta patientarbetet:

Om en studerande underkänns på en termin - antingen under pågående termin eller vid terminens avslutning - ges ytterligare en möjlighet att fullgöra kursen. Nytt handlett patientarbete inom ramen för utbildningen kan tidigast påbörjas terminen efter att underkännandet skett. Examinator skall tillsammans med studierektor härvid kontrollera och godkänna att studenten har de kunskaper och färdigheter som krävs för att åter delta i kursen. Examinator och handledare skall därefter minst två gånger per termin samråda för att kontrollera och godkänna studentens fortsatta studier på kursen.

Plagiat, fusk och otillåtet samarbete

Som en del i ditt ansvar som student ingår att känna till de regler som finns för examination. Utförlig information finns både på institutionens och Stockholms universitets hemsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldiga att anmäla misstanke om fusk och plagiat till rektor

och disciplinnämnden. Plagiat och fusk blir alltid ett disciplinärende och kan leda till avstängning. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (gäller även enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Detta gäller även texter du själv skrivit tidigare (självplagiat). Till fusk räknas till exempel att ha med otillåtna hjälpmedel, som mobil, på prov. Att ha studiegrupper tillsammans är utvecklande och tidsbesparande, men när det kommer till examinationsuppgifter måste du vara noggrann med att arbeta själv (om inte annat tydligt anges) för att inte riskera att det ska räknas som otillåtet samarbete.

Kurslitteratur

Obligatorisk litteratur

Whittington, A. & Grey, N. ed. (2014) *How to become a more effective CBT therapist – Mastering metacompetence in clinical practice*. Wiley Blackwell. ISBN: 978-1-118-46835-7. 336 pages.

Rekommenderad kurslitteratur

Ek, U., Linder, S., & Wetter, I. (2011). *Rätt och vett: om juridik och etik i psykologiskt arbete*. Lund: Studentlitteratur. ISBN:9789144067339. 230 sid.

Ytterligare litteratur (manualer, protokoll, artiklar osv) för det individuella patientarbetet enligt handledares anvisningar.

Övrigt kursmaterial

- Mall för Fallformulering
- Mall för behandlingssammanfattning resp behandlingsrapport (2 st)
- ELM - Handledares evaluering av lärandemål
- ACCS
- Individuella kompetensmål (
- Studentförsäkran och Informerat samtycke (2 st)

CBT core competence map:

<http://www.ucl.ac.uk/clinical-psychology/competency-maps/cbt-map>

Juridik

- Patientdatalagen
- Patientlagen
- Patientsäkerhetslagen

Etik

- Etik och psykoterapi
- Yrkesetiska principer för psykologer i Norden

Kursansvarig

Aina Lindgren

Universitetsadjunkt, leg. psykolog/ psykoterapeut, handledare, specialist i klinisk psykologi
Frescati Hagväg 8 Rum C415

Telefon: 08-16 20 13

E-post: aina.lindgren@psychology.su.se